

HRVATSKI CENTAR ZA DRAMSKI ODGOJ

10000 ZAGREB - PETROVA 48A

hcd@hcd.hr – www.hcd.hr

**KURIKULUM NASTAVNOG PREDMETA DRAMSKI ODGOJ
ZA SREDNJE ŠKOLE
(PRIJEDLOG)**

OŽUJAK 2020.

A. SVRHA I OPIS NASTAVNOG PREDMETA DRAMSKI ODGOJ

Svrha je predmeta Dramski odgoj razvoj dramskoga izražavanja učenika kao oblika „stvaralačkog izražavanja i komunikacije sa sobom i okolinom“¹ te stjecanje iskustva i znanja o dramskoj umjetnosti i kulturi.

Dramski odgoj pripada umjetničkomu, jezično-komunikacijskomu i društveno-humanističkomu području odgoja i obrazovanja, a značajno je povezan s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj te s temom Učiti kako učiti.

Dramski odgoj kao način iskustvenog učenja i poučavanja te dramska umjetnost i kultura temelje se na općeljudskoj sposobnosti za dramski izraz, što podrazumijeva svaki oblik izražavanja u kojem su stvarni ili izmišljeni događaji, bića, predmeti, pojave i odnosi predstavljeni s pomoću odigranih uloga i situacija.

Kao jedinka, čovjek se tijekom osobnog razvoja od najranijeg djetinjstva koristi dramskim izrazom za razumijevanje i tumačenje događaja, odnosa, bića i pojava koji ga okružuju. Kao složeni način društvenog komuniciranja, dramsko izražavanje predstavlja sveobuhvatan medij kojim su ljudska društva, drevna kao i moderna, stvarala sebe i svoju kulturu oblikujući raznovrsne forme dramskoga ponašanja i djelovanja od običajnih svečanosti i rituala društvenog života, do visoko cijenjenih oblika dramske umjetnosti poput, nekoć, grčke tragedije ili, danas, vrhunskih ostvaraja dramske umjetnosti u suvremenim izvedbenim medijima.

Učenje i poučavanje dramske umjetnosti i kulture, kao i učenje i poučavanje dramskim metodama, danas je u najnaprednijim odgojno-obrazovnim sustavima u svijetu obuhvaćeno pojmom dramskoga odgoja.

Dramski odgoj kao odgojno-obrazovna praksa temelji se na sljedećim načelima:

antropološko načelo	Dramsko izražavanje općeljudska je i samo ljudska sposobnost koja se kao dramska igra i ponašanje javlja u ranom djetinjstvu te se tijekom odrastanja razvija kao sposobnost predstavljanja i igranja uloga. Ova sposobnost u temelju je svekolike dramske i srodnih izvedbenih umjetnosti.
psihološko načelo	Dramska aktivnost djece, stručno zvana dječjom dramskom (simboličkom) igrom, prirodan je način kojim mlada bića stječu osnovna iskustva i spoznaje o svijetu. Ona je nezaobilazna u razvoju simboličkoga mišljenja te viših intelektualnih, emocionalnih i spoznajnih funkcija (Piaget) neophodnih za razvoj zrele osobnosti i odgovoran društveni život (Vigotski), pa zato predstavlja čvrstu psihičku osnovu za uporabu dramskih metoda učenja i poučavanja.
pedagoško načelo	Kao umjetnost ali i kao (dječja) igra, dramska aktivnost holistički integrira intelektualnu spoznaju, proživljene emocije i estetski izraz učenika u cjelovito iskustvo učenja, doživljavanja i spoznavanja sebe i svijeta. ² Metode dramskog odgoja učenicima omogućuju motivirano, kreativno i aktivno uključivanje u nastavne procese, razvoj izražajnih sposobnosti i vještina te zajedničko oblikovanje javnih iskaza. Suvremena istraživanja potvrđuju da dramske metode učenja i poučavanja značajno pridonose razvijanju ključnih odgojno-obrazovnih kompetencija

¹ Nacionalni dokument umjetničkog područja kurikulumu. 2017. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, str. 3.

² Vidi: Krušić, Vlado. 2006. Što sve može drama? U: Dramski odgoj 12-13 : 23-25. http://www.hcdo.hr/wp-content/uploads/2019/01/Dramski-odgoj-12_13.pdf

	istaknutih u strateškim dokumentima EU ³ te odgovarajućih generičkih kompetencija naznačenih u <i>Okviru nacionalnoga kurikuluma</i> (ONK, 2016: 13-16).
kulturno-estetsko načelo	Dramskim umjetničkim oblicima društva stvaraju te potvrđuju i/ili kritički propituju vlastitu kulturu, vrijednosti, identitete i svjetonazore. Dramskim odgojem učenike se potiče na obaviješteno, kreativno i estetski relevantno sudjelovanje u kulturnoj i umjetničkoj komunikaciji dramskim medijem te na osviješteno opažanje, kritičko promišljanje i stvaralačko (pre)oblikovanje svijeta i društva u kojem žive.
načelo interdisciplinarnosti i integrativnosti	Dramski odgoj povezuje i dijeli sadržaje, metode, izražajna sredstva, produkte i ciljeve s drugim umjetničkim disciplinama te odgojno-obrazovnim područjima, predmetima i međupredmetnim temama. Isprepletenost i djelomična prožetost otvara široke mogućnosti povezivanja i integriranja u nastavi, oblicima integrirane, projektne i izvanučioničke nastave te u izvannastavnim i izvanškolskim aktivnostima.
načelo inkluzivnosti	Temeljen na općeljudskoj sposobnosti dramskog izražavanja dramski odgoj svoj djeci i učenicima, bez obzira na individualne sposobnosti te stečena znanja i kompetencije, pruža „prilike za samoostvarenje i zadovoljavanje različitih potreba uključujući i potrebe darovitih te djece i učenika s teškoćama“. ⁴

B. ODGOJNO-OBRAZOVNI CILJEVI UČENJA I POUČAVANJA PREDMETA DRAMSKI ODGOJ (DRAMSKA UMJETNOST)

Učenik će:

- upoznati i doživjeti iskustva dramske umjetnosti i kulture aktivnim sudjelovanjem u oblicima i procesima dramskog stvaranja i izražavanja te susretom s njezinim kvalitetnim ostvarajima
- aktivnim sudjelovanjem u oblicima i procesima dramskoga odgoja poticati vlastiti osobni, etički, društveni i kulturni razvoj, stjecati vještine, znanja i kompetencije korisne za život, razvijati vlastitu kreativnost i njezine sastavnice (inovativnost, istraživanje, kritičko mišljenje, poduzetnost) te obogaćivati cjelovito životno iskustvo
- stvaralačkom uporabom izražajnih sredstava, konvencija i kodova te drugih sastavnica dramskoga medija, individualnim te skupnim radom izražavati i oblikovati misli, osjećaje, iskustva, stavove i vrijednosna opredjeljenja sukladno vlastitim sklonostima i sposobnostima
- upoznati i razumjeti glavne funkcije dramske umjetnosti i kulture u različitim kontekstima (kulturnim, socijalnim, pedagoškim, povijesnim), kao i povezanost te interakciju s drugim umjetničkim i kulturnim praksama i područjima

³ Znanstveno-istraživački projekt *Drama Improves Lisbon Key Competences in Education (DICE)*, proveden 2010. i 2011. u 12 europskih zemalja među gotovo 4.500 sudionika-učenika, pokazao je da dramski i kazališni oblici učenja i poučavanja bitno, u mjerljivim veličinama, pozitivno utječu na stjecanje većine ključnih odgojno-obrazovnih kompetencija usvojenih u dokumentima EU (*komunikacija na materinjem i na stranim jezicima; učiti kako učiti; društvene i građanske kompetencije; smisao za inicijativu i poduzetništvo, kulturna osviještenost i izražavanje*) (Vidi: http://www.dramanetwork.eu/about_dice.html)

⁴ *Nacionalni dokument umjetničkog područja kurikuluma*. 2017. Ministarstvo znanosti i obrazovanja, str. 4.

- razviti dramsku pismenost kao oblik kulturne pismenosti, tj. steći razumijevanje dramske umjetnosti i kulture i njezinih raznovrsnih vidova i sastavnica te biti osposobljen za obaviješteno sudjelovanje u komunikaciji i proizvodnji sadržaja i oblika dramske kulture i umjetnosti, kao i za njihovu estetsku i etičku prosudbu i vrednovanje.

C. STRUKTURA – DOMENE PREDMETNOG KURIKULUMA

Kurikulum predmeta Dramski odgoj podrazumijeva kako poučavanje i učenje o dramskoj umjetnosti, tako još više i poučavanje i učenje putem dramske umjetnosti, tj. uporabom metoda u kojima se dramsko izražavanje koristi kao osnovni medij poučavanja. Stoga je aktivno i motivirano sudjelovanje učenika u dramskim aktivnostima kao obliku iskustvenog učenja i poučavanja u središtu ovog predmeta.

U suvremenoj dramskopedagoškoj praksi i teoriji prepoznaju se, s obzirom na ciljeve i očekivane ishode, tri glavna usmjerenja dramskog odgojno-obrazovnog rada: *dramsko izražavanje, dramsko stvaralaštvo i dramska kultura*,⁵ prema kojima određujemo i domene predmeta Dramski odgoj. Kao i u drugim umjetničkim područjima i predmetima, domene nisu i ne mogu biti strogo odvojene, njihovi sadržaji a naročito metode rada isprepliću se i prožimaju, pa se međusobno razlikuju prije svega po specifičnim ciljevima i ishodima koji se u pojedinoj domeni posebno ističu i očekuju.

DRAMSKO IZRAŽAVANJE

Ciljevi u domeni *dramsko izražavanje* odnose se na ishode u području osobnog i socijalnog razvoja te na očekivana postignuća u razvoju drugih generičkih kompetencija učenika naznačenih u *Okviru nacionalnog kurikulumu*.⁶ Sudjelovanje u dramskim aktivnostima omogućuje učenicima izražavanje i oblikovanje osjećaja, mišljenja i stavova o sebi i drugima, upoznavanje, razumijevanje i propitivanje međuljudskih odnosa te oblikovanje vlastita osobnog i socijalnog identiteta. Fikcionalna narav dramske aktivnosti, tj. rad sa zamišljenim likovima i situacijama, pruža učenicima sigurno okruženje za istraživanje i kritičko promišljanje problemskih i osjetljivih tema zbiljskoga života, za propitivanje predrasuda i stereotipa te za suočavanje i rješavanje dilema i sukoba omogućujući im stjecanje znanja, socijalnih vještina i spoznaja o sebi i drugima, o međuljudskim odnosima i ponašanjima i pridonoseći oblikovanju njihovih vlastitih uvjerenja i svjetonazora te razumijevanju stavova, uvjerenja i svjetonazora drugih ljudi, skupina, naroda i kultura.

Dramskim izražavanjem učenici snažno razvijaju svoje komunikacijske sposobnosti (govorne, tjelesne, scenske), jačaju sigurnost i samopouzdanje u javnom nastupu stječući tako kompetencije i vještine javnog osobnog komuniciranja kako u formama i žanrovima dramskog medija tako i putem drugih izvedbenih medija i tehnologija.

⁵ Vidi: Gruić, Iva; Vignjević, Jelena; Rimac Jurinović, Maša. 2018. Kazališna/dramska umjetnost u odgojno-obrazovnom procesu: prijedlog klasifikacije i pojmovnika. *Višejezičnost i višekulturalnost kao izazov u obrazovanju danas i sutra*. Ur. Petravić, Ana; Golub Šenjuga, Ana. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

⁶ *Okvir nacionalnog kurikulumu*. 2016. Ministarstvo znanosti i obrazovanja. <http://www.kurikulum.hr/okvir-nacionalnog-kurikulumaonk/>

DRAMSKO STVARALAŠTVO

U domeni *dramsko stvaralaštvo* ciljevi i ishodi poučavanja i učenja određuju se poglavito s obzirom na očekivana postignuća učenika u ovladavanju konvencijama, izražajnim sredstvima, stilovima i žanrovima dramske i srodnih umjetnosti te u razvoju osobnih sposobnosti i potencijala za raznovrsne vidove dramskoga stvaralaštva (dramsko pisanje i dramaturgija; gluma, umjetnost govora i pokreta; umjetnost performansa; režija i oblikovanje u kazalištu, na filmu i u drugim medijima; vizualno oblikovanje dramskih produkata [scenografija, kostimografija, računalno oblikovani prostori]; virtualni žanrovi, igre i priče itd.).

Sudjelovanjem u procesima dramskoga stvaranja, što podrazumijeva pripremanje, oblikovanje i izvođenje dramskih formi i izričaja, te aktivnim odnosom prema procesima i produktima dramskoga stvaranja, što podrazumijeva njihovo razumijevanje, analitičko i kritičko procjenjivanje i vrednovanje, učenici razvijaju kompetencije i vještine umjetničkog dramskog stvaranja u različitim medijima, razvijaju estetski ukus i osjetljivost te izgrađuju kriterije prosudbe vlastita i tuđeg dramskog stvaralaštva.

DRAMSKA KULTURA

Cilj poučavanja i učenja u ovoj domeni jest stjecanje opće dramske kulture, tj. odgoj dramske pismenosti kao sastavnog dijela opće kulturne pismenosti učenika. Stjecanjem i produblivanjem dramske kulture učenici se osposobljavaju za kvalitetno doživljavanje, prihvaćanje i razumijevanje dramske i srodnih izvedbenih umjetnosti, za njihovu estetsku i etičku prosudbu i vrednovanje, za obavješteno sudjelovanje u aktivnostima dramskog stvaranja i izražavanja te u drugim oblicima umjetničke i kulturne komunikacije pomoću dramskog medija.

Pod dramskom kulturom podrazumijeva se poznavanje dramskoga medija i njegovih sastavnica, izražajnih sredstava, konvencija i kodova u rasponu od susreta s kvalitetnim ostvarajima dramske umjetnosti, preko aktivnog sudjelovanja u oblicima dramskog stvaranja i izražavanja, do njegovih posebnih uporaba, primjerice, u pedagoške svrhe. Dramska kultura uključuje i razumijevanje glavnih funkcija dramske umjetnosti i dramskoga medija u različitim (kulturnim, socijalnim, pedagoškim, povijesnim) kontekstima te povezanost s drugim umjetničkim i kulturnim praksama.

Dramsku kulturu čine kako teorijska znanja tako i praktična iskustva i spoznaje stečene aktivnim sudjelovanjem u aktivnostima i procesima dramskoga stvaranja i izražavanja te komunikacijom (gledanjem, doživljavanjem i vrednovanjem) s dramskim umjetničkim ostvarajima.

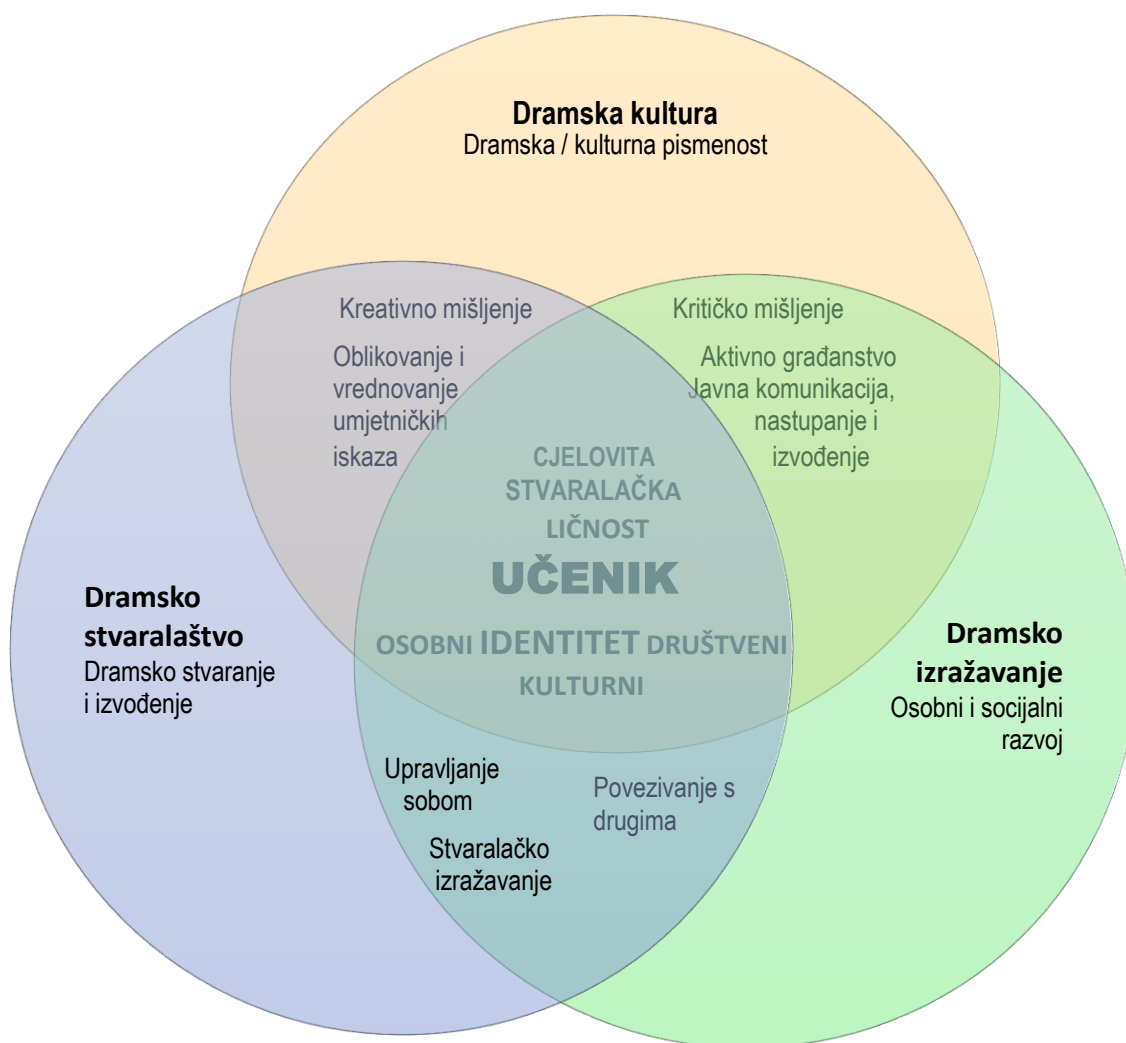
Ciljevi i ishodi svih triju domena prožimaju se i stapaju poglavito u vlastitim, autorskim, produktima učenika, u kojima su izražajnim sredstvima, konvencijama i kodovima dramske i drugih izvedbenih umjetnosti oblikovani sadržaji, ideje i stavovi samih učenika kao konkretizacija i izraz njihovih kompetencija ostvarenih u sve tri domene, njihovih estetskih sklonosti i opredjeljenja te stečene razine dramske i kulturne pismenosti.

PRIKAZ MEĐUSOBNOG ODNOSA DOMENA PO CIKLUSIMA *

Premda povezani zajedničkim sadržajima i metodama rada, ishodi domena dramskoga odgoja različitog su opsega na pojedinim stupnjevima odgojno-obrazovnog procesa.

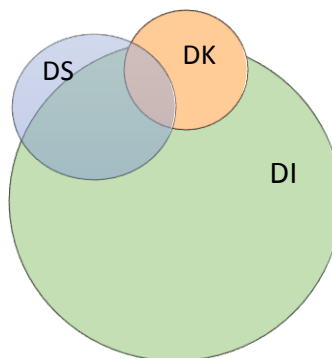
(Prikazani odnosi, oblikovani na temelju individualnih iskustava i procjena, približno su prikazani te mogu varirati i poprimiti drukčiji izgled ovisno o stupnju (ciklusu) odgojno-obrazovnog procesa, kontekstu, nastavnim potrebama te varijabilnim vidovima dramskoga rada kao što su sastav, iskustva i sposobnosti nastavne skupine.)

Grafički prikaz domena

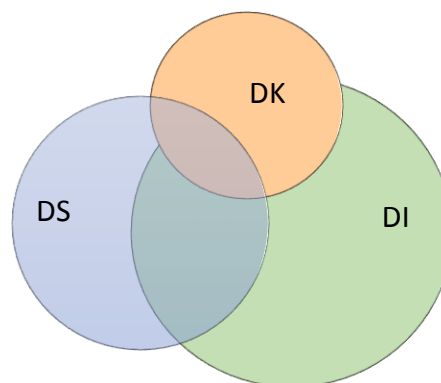
* S obzirom da predloženi tekst Kurikuluma predstavlja završni dio budućeg cjelovitog kurikulumu Dramskog odgoja kojim će biti obuhvaćeni svi stupnjevi i segmenti odgojno-obrazovnog sustava, ovdje donosimo prikaz domena u svim ciklusima, kako bismo jasnije istaknuli dinamiku njihova razvoja i međusobnog odnošenja tijekom cijelog odgojno-obrazovnog procesa, od predškolske do srednjoškolske dobi.

U 1. ciklusu (*Slika 1*) dominiraju ciljevi i ishodi domene *dramsko izražavanje*, usmjereni poglavito na stjecanje i razvoj osnovnih vještina u području osobnog i socijalnog razvoja.

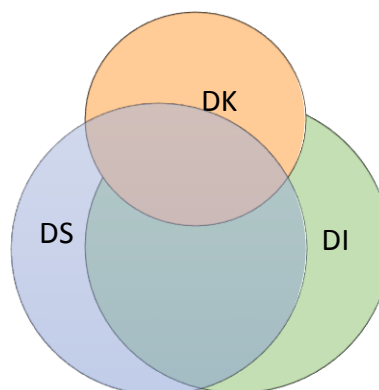
Slika 1

Ostvarivanjem ciljeva i ishoda *dramskog izražavanja* u 1. ciklusu stvaraju se psihorazvojne pretpostavke za proširenje ciljeva i ishoda u domeni *dramskog stvaralaštva* u 2. ciklusu (*Slika 2*).

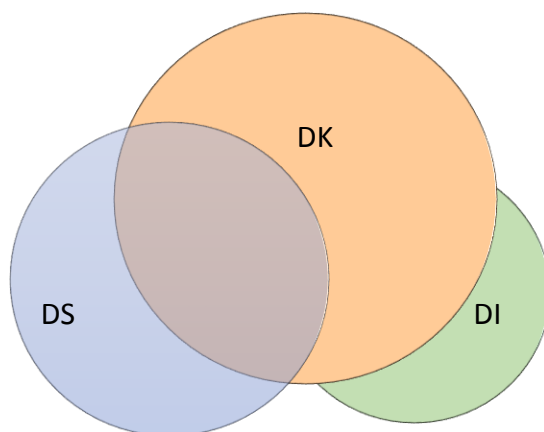
Slika 2

U 3. ciklusu ciljevi i ishodi *dramskoga stvaralaštva* opsegom se izjednačuju i u velikoj mjeri stapaju s ciljevima i ishodima *dramskog izražavanja*, a povećava se i opseg ishoda u domeni *dramske kulture* (stjecanje dramske/kulturne pismenosti) (*Slika 3*).

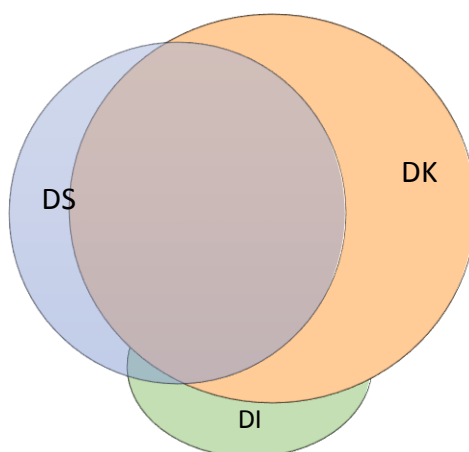
Slika 3

Opseg ishoda u domeni *dramske kulture* u 4. ciklusu bitno se širi te uključuje većinu ishoda drugih dviju domena (*Slika 4*).

Slika 4

U 5. ciklusu ishodi *dramskoga stvaralaštva* uvelike se stapaju s ishodima *dramske kulture* jer se u pravilu ostvaruju kroz forme i sadržaje te domene. Isto vrijedi i za ishode u domeni *dramsko izražavanje* (*Slika 5*)

Slika 5

D. ODGOJNO-OBRAZOVNI ISHODI, SADRŽAJI I RAZINE USVOJENOSTI PO DOMENAMA

Srednja škola Dramski odgoj – 70 sati godišnje (64 sata godišnje u završnom razredu)

Odgojno-obrazovni ishodi odnose se na cijelo srednjoškolsko razdoblje (4. i 5. ciklus) kako u četverogodišnjim školama (274 nastavnih sati), tako i u trogodišnjima (204 sata nastave). Struktura nastave i realizacija ishoda razlikovat će se ovisno o vrsti škole te godini/razredu učenja i poučavanja, zatim o potrebama i ciljevima učenja i poučavanja naznačenima u izvedbenim godišnjim kurikulumima, kao i o procjeni individualnih potreba, interesa i potencijala učenika.

A. Dramsko izražavanje		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
SŠ DO A.1. Učenik se izražava dramskim aktivnostima.	<ul style="list-style-type: none"> - upoznaje, razumije i prihvaća konvencije dramskoga rada i aktivnosti - primjenjuje konvencije u svom radu - razvija sigurnost i samostalnost u aktivnostima - surađuje s drugima te dijeli i prihvaća odgovornost za zajednički dramski rad	- prema smjernicama primjenjuje konvencije i oblike dramskog rada i aktivnosti
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Svi oblici dramskoga rada i aktivnosti: vođeni i samostalni dramski zadatci, dramske igre i vježbe, aktivnosti dramskog izražavanja, oblici individualnog i skupnog scenskog izvođenja.		
Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu uključenosti učenika u dramsku aktivnost tehnikama formativnog vrednovanja.		

A. Dramsko izražavanje		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
SŠ DO A.2. Učenik primjenjuje dramske aktivnosti za osvježavanje i razvoj svoje osobnosti i potencijala.	Dramskim izražavanjem: <ul style="list-style-type: none"> - osvježuje svoju osobnost i razvija pozitivnu sliku o sebi - razvija svoje potencijale - upravlja svojim emocijama i ponašanjem - oblikuje i iskazuje osobne stavove i uvjerenja - razvija empatiju i kritičku svijest	- prema smjernicama usvaja i osviješteno primjenjuje dramske aktivnosti za razvoj vlastite osobnosti i potencijala
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Dramske aktivnosti i zadatci kojima se razvijaju osobni potencijali, osobine i vještine: <ul style="list-style-type: none"> - dramske igre i vježbe opuštanja, koncentracije, spretnosti, koordinacije i suradnje - vježbe osjetilnosti i uživljanja: vođena mašta, vođena improvizacija, zamišljeni predmet, osjetilno pamćenje, zamišljeni sugovornik i sl. - individualni oblici rada: monolog na zadanu temu, unutrašnji monolog, razgovor sa zamišljenim sugovornikom, zamišljena problemska situacija i dr.		

- zadatci za razvoj društvene svijesti i vještina suradničkoga rada: rad u paru i malim skupinama (improvizirani dijalog, improvizacija na zadanu temu, oblikovanje problemskih situacija, sukoba i sl.)

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Nastavnik (dramski pedagog) organizira proces dramskoga rada i strukturira dramske zadatke na temelju procjene individualnih potreba, interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini.

Za dramske zadatke koriste se sadržaji iz stvarnog života (problemske situacije, sukobi, međuljudski odnosi i sl.), iz književnosti te dramske i drugih umjetnosti, iz povijesti i sl.

U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj i Učiti kako učiti.

Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog vrednovanja.

Za planiranje i izvedbu nastave nastavnik (dramski pedagog) može koristiti dramskopedagoške priručnike:

- Gručić, Iva. 2002. *Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju*. Golden marketing. Zagreb.

- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2005. *100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.

- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2006. *Novih 100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.

- *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskog jezika*. 2008. Ur. Lugomer, Valentina. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.

- *Odgoj za građanstvo, odgoj za život. Priručnik aktivnih metoda za građanski odgoj i obrazovanje s primjerima dobre prakse*. 2017. Ur. Čubrilo, Snježana; Krušić, Vladimir; Rimac Jurinović, Maša. Hrvatski centar za dramski odgoj – Školska knjiga. Zagreb. http://www.hcdo.hr/wp-content/uploads/downloads/2017/03/P91557_Odgoj_za_gradanstvo.pdf

A. Dramsko izražavanje

Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
<p>SŠ DO A.3. Učenik primjenjuje dramske aktivnosti za istraživanje međuljudskih odnosa i razvoj društvene svijesti.</p>	<p>Dramskim izražavanjem:</p> <ul style="list-style-type: none"> - osvještuje međuljudske odnose, ponašanja i stavove u užem i širem društvenom okružju (škola, zajednica, društvo, svijet) - istražuje teme i probleme svakodnevnog života i međuljudskih odnosa (oblici diskriminacije i netrpeljivosti, vrste nasilja, tlačenja i zlostavljanja, problemi ovisnosti i dr.) - prepoznaje stereotipe i predrasude u međuljudskim odnosima - razvija kritičku svijest i humanistički svjetonazor - upoznaje i razvija pozitivne međuljudske odnose (empatiju, toleranciju, suradničko rješavanje problema, nenasilno rješavanje sukoba i sl.) pomoću dramskih postupaka (forum-kazalište i sl.) - razvija i primjenjuje vještine skupnoga rada i suradnje s drugima - povezuje s vlastitim životom iskustva i spoznaje o međuljudskim odnosima stečene dramskim radom 	<p>- prema smjernicama uspješno primjenjuje dramske aktivnosti za istraživanje međuljudskih odnosa i razvoj društvene svijesti</p>

Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Dramske aktivnosti i zadatci kojima se upoznaju i istražuju međuljudski odnosi, sukobi i problemi, razvija društvena svijest i osjetljivost te stječu vještine socijalne komunikacije:

- dramske igre i vježbe koncentracije, koordinacije i kontakta, suradnje i povjerenja
- dramski postupci za upoznavanje i istraživanje međuljudskih odnosa, sukoba i problema: zamrznute slike, vrući stolac, dijagram stavova, improvizacije na temu (oblikovanje problemskih situacija i sukoba), metode 'kazališta potlačenih' i sl.
- dramski postupci za poticanje vještina raspravljanja, polemike, dogovaranja i zajedničkog rješavanja problema (rasprava, debata, simulacija suđenja, forum-kazalište i sl.)
- zadatci za poticanje vještina suradničkoga rada i razvoj društvene svijesti: rad u parovima i malim skupinama (improvizirani dijalog, improvizacija na zadanu ili odabranu temu, procesna drama, forum-kazalište, 'ogrtač stručnjaka', pripremanje i izvođenje predstava, javnih nastupa i dr.)

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Nastavnik (dramski pedagog) organizira proces dramskoga rada na temelju procjene potreba, interesa i potencijala nastavne skupine.

Za teme dramskih zadataka koriste se sadržaji iz stvarnog života (problemske situacije, sukobi, međuljudski odnosi, aktualni problemi zajednice, društva i sl.), iz književnosti te dramske i drugih umjetnosti, iz medija, iz povijesti i sl.

U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj te Učiti kako učiti.

Za uspješno ostvarivanje ishoda preporučuju se i oblici integrirane i projektne nastave te realizacija školskih projekata koji mogu uključiti i sudionike iz lokalne zajednice.

Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog vrednovanja.

Za planiranje i izvedbu nastave nastavnik (dramski pedagog) može koristiti dramskopedagoške priručnike:

- Gruić, Iva. 2002. *Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju*. Golden marketing. Zagreb.
- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2005. *100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2006. *Novih 100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
- *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskog jezika*. 2008. Ur. Lugomer, Valentina. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
- *Odgoj za građanstvo, odgoj za život. Priručnik aktivnih metoda za građanski odgoj i obrazovanje s primjerima dobre prakse*. 2017. Ur. Čubrilo, Snježana; Krušić, Vladimir; Rimac Jurinović, Maša. Hrvatski centar za dramski odgoj – Školska knjiga. Zagreb. http://www.hcdo.hr/wp-content/uploads/downloads/2017/03/P91557_Odgoj_za_građanstvo.pdf
- *Znam, razmišljam, sudjelujem. Priručnik za nastavnike. Pomoć u provedbi građanskog odgoja i obrazovanja*. 2013. Ur. Zenzerović Šloser, Iva. Centar za mirovne studije - Mreža mladih Hrvatske. Zagreb.
- *Poticanje kvalitete u dramskome stvaralaštvu. Zbornik radova. Bilješke sa simpozija*. 2018. 2. Znanstveno-umjetnički simpozij o dramskome odgoju. Ur. Gruić, Iva; Rimac Jurinović, Maša; Vukojević, Zrinka. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. http://dramskapedagogija.ufzg.hr/wp-content/uploads/2019/11/zbornikZbornikRadova_3101_small.pdf

A. Dramsko izražavanje		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
SŠ DO A.4. Učenik razvija scenske, komunikacijske, izražajne i jezične sposobnosti primjenjujući konvencije i vještine javnoga nastupanja i izvođenja.	Dramskim i drugim izvedbenim aktivnostima: - širi vlastite izražajne i komunikacijske potencijale - razvija jezične kompetencije - razvija govor i glas, govor tijela, kretanje u prostoru, odnos prema sugovornicima i publici - javno izvodi/govori zadane ili improvizirane tekstove - primjenjuje konvencije različitih vrsta javnog nastupanja i komuniciranja	- prema smjernicama uspješno primjenjuje konvencije scenskog i javnog nastupanja
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Izvedbene aktivnosti kojima se razvijaju scenske, komunikacijske, izražajne i jezične sposobnosti učenika te vještine javnoga nastupanja i izvođenja: - dramske: individualne izvedbe i nastupi (monolog, pripovijedanje, recitacija, oblikovanje dramskih uloga i dr.), skupne izvedbe i nastupi (scenski i filmski uradci i ostvaraji, izvođenje predstave i sl.), improvizacijske igre i natjecanja ('impro-liga'), individualni i skupni performansi i sl. - druge izvedbene aktivnosti: individualni nastupi i govorne izvedbe na sceni te u elektroničkim medijima (spikerstvo, voditeljstvo, konferansa, govornički nastupi, improvizacijski individualni nastupi ('stand-up' i dr.), javna izlaganja, prikazi i prezentacije i sl.</p>		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Nastavnik (dramski pedagog) organizira izvedbene aktivnosti i nastupe na temelju procjene potreba, interesa i potencijala učenika te nastavne skupine u cjelini. Ishod je moguće ostvariti i sudjelovanjem (priprema i nastupanje) u oblicima integrirane i projektne nastave, u projektima unutar škole ili u suradnji s vanjskim partnerskim ustanovama (unutar i izvan odgojno-obrazovnog sustava, u zemlji i inozemstvu), u prigodama i na priredbama (svečanostima, obljetnicama, smotrama, festivalima i sl.) u vlastitoj te u drugim školama, u lokalnoj i široj zajednici, u zemlji i inozemstvu. U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj povezuje se s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj te s nastavom materinskog i stranih jezika. Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog vrednovanja. Za planiranje i izvedbu nastave nastavnik (dramski pedagog) može koristiti priručnike: - Nemet Flegar, Željka. 2016. <i>Kazališna improvizacija, jezik i komunikacija</i>. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Osijek. - Gruić, Iva. 2002. <i>Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju</i>. Golden marketing. Zagreb. - <i>Odgoj za građanstvo, odgoj za život. Priručnik aktivnih metoda za građanski odgoj i obrazovanje s primjerima dobre prakse</i>. 2017. Ur. Čubrilo, Snježana; Krušić, Vladimir; Rimac Jurinović, Maša. Hrvatski centar za dramski odgoj – Školska knjiga. Zagreb. http://www.hcdo.hr/wp-content/uploads/downloads/2017/03/P91557_Odgoj_za_gradanstvo.pdf - Škarić, Ivo. 1982. <i>U potrazi za izgubljenim govorom</i>. Školska knjiga. Zagreb. - Kodrić, Ana. 2013. <i>Jezič na pozornici</i>. Hrvatska sveučilišna naklada. Zagreb. - Gottesman, Deb; Mauro, Buzz. 2006. <i>Umijeće javnog nastupa: osvojite govornicu koristeći se glumačkim vještinama</i>. Naklada Jesenski i Turk. Zagreb.</p>		

B. Dramsko stvaralaštvo		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
SŠ DO B.1. Učenik razlikuje oblike i konvencije dramskoga stvaranja.	<ul style="list-style-type: none"> - razlikuje oblike i konvencije individualnog dramskog stvaranja - razlikuje složenije oblike i konvencije skupnog dramskog stvaranja 	- razlikuje oblike i konvencije dramskoga rada
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Oblici i konvencije individualnog dramskog stvaranja: monolog, pripovijedanje, recitacija, oblikovanje dramskih uloga, dramsko pisanje, samostalni scenski nastup, oblikovanje autorske predstave i sl.</p> <p>Složeniji oblici i načini skupnog dramskog stvaranja: skupno oblikovanje i izvođenje dramskih uradaka i ostvaraja, sudjelovanje u oblikovanju i izvođenju predstave, filma, hepeninga, performansa i sl.</p>		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Nastavnik (dramski pedagog) organizira nastavni proces i odabire sadržaje nastave u skladu s godišnjim izvedbenim nastavnim planom i programom te na temelju procjene individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini, kao i na temelju njihovih iskustava i postignuća ostvarenih u prethodnom dramskom radu.</p> <p>Za dramske stvaralačke zadatke koriste se sadržaji iz književnosti, iz dramske i drugih umjetnosti, iz stvarnog života (problemske situacije, sukobi, međuljudski odnosi i sl.), iz povijesti i kulturnih tradicija (mitovi, priče, legende itd.) i sl.</p> <p>U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom materinskog jezika i književnosti te drugih umjetničkih predmeta i područja.</p> <p>Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog vrednovanja.</p> <p>Za planiranje i izvedbu nastave nastavnik (dramski pedagog) može koristiti dramskopedagoške priručnike:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Gruić, Iva. 2002. <i>Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju</i>. Golden marketing. Zagreb. - Scher, Anna; Verrall, Charles. 2005. <i>100+ ideja za dramu</i>. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb. - Scher, Anna; Verrall, Charles. 2006. <i>Novih 100+ ideja za dramu</i>. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb. - <i>Zamislj, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskog jezika</i>. 2008. Ur. Lugomer, Valentina. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb. - <i>Kaos prije premijere. Zbirka igrokaza za djecu</i>. 2014. Ur. Škuflić-Horvat, Ines; Sviben, Maja. Teatar Tirena. Zagreb. - <i>Maštoplov. Zbirka igrokaza za djecu i mlade</i>. 2002. Ur. Škuflić Horvat, Ines. Dramski studio Tirena. Zagreb. - <i>Panika u Strahogradu : zbirka igrokaza za djecu i mlade</i>. 2005. Ur. Škuflić Horvat, Ines. Dramski studio Tirena. Zagreb. 		

B. Dramsko stvaralaštvo		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
<p>SŠ DO B.2.</p> <p>Učenik primjenjuje oblike i konvencije dramskoga rada u procesu dramskog stvaranja.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - oblikuje, samostalno i s drugima, dramske uratke i ostvaraje prema raznovrsnim sadržajnim poticajima - izražava svoje misli, osjećaje, ideje i stavove skupnim i individualnim oblicima dramskoga stvaranja - primjenjuje za vlastito autorsko stvaranje oblike i konvencije dramskog i scenskog stvaranja 	<p>- prema smjernicama uspješno primjenjuje oblike i konvencije dramskoga rada u procesu dramskog stvaranja</p>
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <p>Dramski/scenski oblici: jednostavnije forme (monolog, recitacija, pripovijedanje, improvizirani prizor i sl.); oblikovanje dramskih likova, situacija i prizora; neverbalne scenske forme (mimske/plesne predstave, glazbeno-scenski oblici); složeniji oblici skupnog dramskog stvaranja (dramske predstave, filmovi, multimedijски projekti, performansi i sl.)</p> <p>Vrste stvaralačkog oblikovanja: stvaranje dramskog teksta; oblikovanje scenskog govora i pokreta; glumačko oblikovanje dramskih likova i situacija; kreiranje dramaturških i redateljskih rješenja (žanrovskih, stilskih); kreiranje ostalih sadržaja dramskih/scenskih ostvaraja [vizualnih, zvučnih, multimedijских] itd.</p> <p>Oblici autorskog dramskog stvaranja: dramsko pisanje (dramatizacija ne-dramskog sadržaja [literarnog, novinskog, usmenog, iz drugih umjetnosti, osobnih priča i sl.], pisanje malih dramskih formi [monolog, dijalog, sukob, problemska situacija i sl.], autorski dramski tekst); individualni scenski nastup [monodrama, performans, stand-up nastup i sl.]; oblikovanje autorske predstave prema vlastitom ili odabranom dramskom predlošku (dramaturška, režijska, stilska i žanrovska rješenja); kreiranje vizualnih, akustičkih (glazbenih, zvukovnih i sl.) te multimedijских sadržaja predstave itd.</p> <p>Sadržajni poticaji za dramsko stvaranje: osobna iskustva, stavovi i mašta učenika; značajni fenomeni i problemi suvremenog života i kulture; sadržaji i pripovijesti iz stvarnog i fikcionalnog svijeta; književni i drugi tekstovi te sadržaji iz drugih umjetnosti; predlošci dramske književnosti i kazališne baštine; sadržaji iz povijesti te kulturnih tradicija (mitovi, priče, legende, povijesni događaji i ličnosti itd.)</p> <p>Gdje god može, Nastavnik (dramski pedagog) sadržajne poticaje za realizaciju ishoda traži u područjima i sadržajima drugih nastavnih predmeta i međupredmetnih tema:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u nastavnom području materinskog jezika i književnosti: uprizorenje odabranih dramskih djela; glumačko oblikovanje likova književnih djela; dramatizacija književnih djela i sl. - u nastavnom području umjetničkih predmeta: uprizorenje dramskih/scenskih djela i žanrova pojedinih epoha kulturne i umjetničke povijesti; oblikovanje vlastita kulturno-umjetničkog izraza - u nastavnom području međupredmetnih tema Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje i Održivi razvoj: stvaralačko dramsko oblikovanje i uprizorenje važnih fenomena i tema suvremenog života i kulture (formiranje osobnih i društvenih vrijednosti i identiteta, svjetonazorski sukobi i izazovi, mjesto pojedinca u globalnom društvu itd.) 		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:</p> <p>Nastavnik (dramski pedagog) organizira nastavni proces i odabire sadržaje nastave u skladu s godišnjim izvedbenim nastavnim planom i programom te na temelju procjene individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini, kao i na temelju njihovih ishoda i postignuća ostvarenih u prethodnom dramskom radu.</p>		

Za dramske stvaralačke zadatke koriste se sadržaji iz književnosti, iz dramske i drugih umjetnosti, iz stvarnog života (problemske situacije, sukobi, međuljudski odnosi i sl.), iz povijesti i kulturnih tradicija (mitovi, priče, legende itd.) i sl.

U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom materinskog jezika i književnosti, s drugim umjetničkim predmetima i područjima, a može se povezati i s drugim predmetima društveno-humanističkog područja, s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Građanski odgoj i obrazovanje, Održivi razvoj te Uporaba IKT.

Učenik svoje uratke i ostvaruje prikuplja i dokumentira u učeničkoj mapi.

Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog i sumativnog vrednovanja.

Za planiranje i izvedbu nastave nastavnik (dramski pedagog) može koristiti dramskopedagoške priručnike:

- Gruić, Iva. 2002. *Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju*. Golden marketing, Zagreb.

- Nemet Flegar, Željka. 2016. *Kazališna improvizacija, jezik i komunikacija*. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Osijek.

- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2005. *100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.

- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2006. *Novih 100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.

- *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskog jezika*. 2008. Ur. Lugomer, Valentina. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.

- *Kaos prije premijere. Zbirka igrokaza za djecu*. 2014. Ur. Škuflić-Horvat, Ines; Sviben, Maja. Teatar Tirena. Zagreb.

- *Maštoplov. Zbirka igrokaza za djecu i mlade*. 2002. Ur. Škuflić Horvat, Ines. Dramski studio Tirena. Zagreb.

- *Panika u Strahogradu : zbirka igrokaza za djecu i mlade*. 2005. Ur. Škuflić Horvat, Ines. Dramski studio Tirena. Zagreb.

- *Poticanje kvalitete u dramskome stvaralaštvu. Zbornik radova. Bilješke sa simpozija*. 2018. 2. Znanstveno-umjetnički simpozij o dramskome odgoju. Ur. Gruić, Iva; Rimac Jurinović, Maša; Vukojević, Zrinka. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. http://dramskapedagogija.ufzg.hr/wp-content/uploads/2019/11/zbornikZbornikRadova_3101_small.pdf

B. Dramsko stvaralaštvo		
Ishodi	Razrada ishoda	Odgajno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
SŠ DO B.3. Učenik izvodi dramske uratke i ostvaruje.	- izvodi individualne i skupne autorske uratke i ostvaruje - izvodi, samostalno i s drugima, vlastite autorske dramske uratke i ostvaruje	- prema smjernicama uspješno izvodi vlastite i skupne dramske uratke i ostvaruje
Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Dramski/scenski izvedbeni oblici: jednostavnije forme (monolog, recitacija, pripovijedanje, improvizirani prizor i sl.); scensko izvođenje dramskih likova, situacija i prizora; neverbalne scenske forme (mimske, plesne i glazbeno-scenske izvedbe); izvođenje složenijih formi skupnog dramskog stvaranja (predstave, filmovi, multimedijски projekti, performansi i sl.); izvođenje ostalih sadržaja dramskih/scenskih ostvaraja [vizualnih, zvučnih, multimedijских] itd.		

Izvedbeni oblici pogodni za vlastite autorske ostvaraje: individualni scenski nastup prema vlastitu ili odabranom tekstu [monolog, monodrama, recital, performans, stand-up nastup i sl.]; izvođenje autorske predstave prema vlastitom ili odabranom dramskom predlošku (dramaturška, režijska, stilska i žanrovska rješenja); izvođenje vizualnih, akustičkih (glazbenih, zvukovnih i sl.) te multimedijских sadržaja predstave itd.

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Nastavnik (dramski pedagog) organizira proces dramskoga rada i koncipira izvedbene stvaralačke zadatke na temelju procjene individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini.

U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom materinskog jezika i književnosti, s drugim umjetničkim predmetima i područjima te s međupredmetnim temama Osobni i socijalni razvoj, Učiti kako učiti, Građanski odgoj i obrazovanje te Održivi razvoj.

Za scensko oblikovanje i izvođenje dramskih uradaka i ostvaraja nastavnik (dramski pedagog) i učenici služe se IK tehnologijom.

Učenik izvedbe svojih uradaka i ostvaraja prikuplja i dokumentira u učeničkoj mapi.

Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog i sumativnog vrednovanja.

Za planiranje i izvedbu nastave nastavnik (dramski pedagog) može koristiti dramskopedagoške priručnike:

- Boal, Augusto. 2009. *Igre za glumce i ne-glumce*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
- Gruić, Iva. 2002. *Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju*. Golden marketing. Zagreb.
- Nemet Flegar, Željka. 2016. *Kazališna improvizacija, jezik i komunikacija*. Fakultet za odgojne i obrazovne znanosti. Osijek.
- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2005. *100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2006. *Novih 100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
- *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskog jezika*. 2008. Ur. Lugomer, Valentina. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.

B. Dramsko stvaralaštvo		
Ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
<p>SŠ DO B.4. Učenik stvaralački oblikuje vizualne, zvučne i multimedijске sadržaje u dramskoj/scenskoj izvedbi.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - Prema vlastitim sklonostima odabire i ostvaruje stvaralačke zadatke: - kreira kostime, scenografiju i rekvizitu - ostvaruje filmske i video zapise, snima - oblikuje glazbu, zvuk, svjetlo - oblikuje multimedijске sadržaje uporabom IK tehnologije 	<ul style="list-style-type: none"> - prema smjernicama stvaralački se izražava i oblikuje dopunske sadržaje - dramskih/scenskih ostvaraja i izvedaba
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Dopunski sadržaji dramske/scenske izvedbe: kreiranje i izrada kostima, scenografije i rekvizite; snimanje filmskih i video zapisa; oblikovanje (skladanje, izvođenje, odabir) glazbe i zvuka; oblikovanje svjetla i vizualne (likovne) dimenzije izvedbe; oblikovanje multimedijских sadržaja izvedbe uporabom IK tehnologije</p>		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Nastavnik (dramski pedagog) koncipira dopunske stvaralačke zadatke na temelju procjene individualnih potencijala i sklonosti učenika.</p>		

U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom drugih umjetničkih predmeta i područja, s nastavom materinskog jezika i književnosti te s međupredmetnom temom Uporaba IK tehnologije.

Učenik dopunske sadržaje koje je oblikovao dokumentira u učeničkoj mapi.

Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog i sumativnog vrednovanja.

C. Dramska kultura		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
<p>SŠ DO C.1. Učenik razlikuje načine i konvencije dramskog odgojnog rada i dramske/scenske umjetnosti.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - prepoznaje načine i konvencije dramskog odgojnog rada i dramske/scenske umjetnosti - prepoznaje funkcije i značajke dramske/scenske umjetnosti i dramskoga rada u raznim izvedbenim medijima i kontekstima - razlikuje vrste, žanrove i stilove dramske/scenske umjetnosti i dramskog odgojnog rada - primjenjuje načine i konvencije dramskog odgojnog rada i dramske/scenske umjetnosti 	<ul style="list-style-type: none"> - razlikuje konvencije dramskog odgojnog rada i dramske/scenske umjetnosti ovisno o žanru i vrsti
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Načini i konvencije dramskoga rada i oblikovanja: oblici individualnog i skupnog rada (vođeni i samostalni dramski zadatci; dramske metode [igre, vježbe, tehnike]; aktivnosti dramskog izražavanja i stvaranja; oblici individualnog i skupnog scenskog izvođenja i sl.); dramsko pisanje; glumačko, dramaturško i redateljsko oblikovanje; scenski govor i pokret; priprema i izvođenje predstave itd. Konteksti dramskog rada: dramska/scenska umjetnost; odgoj i obrazovanje; društveni aktivizam; kultura zajednice i sl. Funkcije dramskoga rada: učenje i poučavanje; umjetničko izražavanje i stvaranje; osobna, socijalna i kulturna (samo)potvrda; društvena kritika; terapija i liječenje; razvoj komunikacijskih vještina; zabava itd. Izvedbeni mediji: kazalište, film, televizija, radio, digitalni mediji, dramsko pismo, drugi izvedbeni mediji Vrste, žanrovi i stilovi dramske/scenske umjetnosti i dramskog odgojnog rada: (komedija, drama, tragedija, opera, mjuzikl, sapunica, performans, forum-kazalište, drama/kazalište za odgoj, procesna drama itd.)</p>		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Nastavnik (dramski pedagog) organizira proces dramskoga rada i odabire sadržaje nastave u skladu s godišnjim izvedbenim nastavnim planom i programom te na temelju procjene individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini, kao i na temelju njihovih ishoda i postignuća ostvarenih u prethodnom dramskom radu. U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom materinskog jezika i književnosti, zatim drugih umjetničkih predmeta i područja te s predmetima i sadržajima društveno-humanističkog odgojno-obrazovnog područja. Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog i sumativnog vrednovanja. Literatura: - Gruić, Iva. 2002. <i>Prolaz u zamišljeni svijet. Procesna drama ili drama u nastajanju</i>. Golden marketing. Zagreb.</p>		

- Scher, Anna; Verrall, Charles. 2005. *100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
 - Scher, Anna; Verrall, Charles. 2006. *Novih 100+ ideja za dramu*. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
 - *Zamisli, doživi, izrazi! Dramske metode u nastavi hrvatskog jezika*. 2008. Ur. Lugomer, Valentina. Hrvatski centar za dramski odgoj. Zagreb.
 - *Odgoj za građanstvo, odgoj za život. Priručnik aktivnih metoda za građanski odgoj i obrazovanje s primjerima dobre prakse*. 2017. Ur. Čubrilo, Snježana; Krušić, Vladimir; Rimac Jurinović, Maša. Hrvatski centar za dramski odgoj – Školska knjiga. Zagreb. http://www.hcdo.hr/wp-content/uploads/downloads/2017/03/P91557_Odgoj_za_građanstvo.pdf

C. Dramska kultura		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
<p>SŠ DO C.2. Učenik obrazlaže glavne značajke i funkcije dramskoga medija i umjetnosti u odabranim kazališnim/izvedbenim tradicijama i kulturno-povijesnim razdobljima.</p>	<p>- razlikuje glavna obilježja i predstavnike odabranih kazališnih/izvedbenih tradicija i kulturnopovijesnih razdoblja - uspoređuje funkcije i shvaćanja dramske/scenske umjetnosti te izvedbenih praksi u raznim kulturnopovijesnim razdobljima</p>	<p>- opisuje glavne značajke i funkcije dramske/scenske umjetnosti te izvedbenih praksi u obrađivanim kulturnopovijesnim razdobljima</p>
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Izloženi popis predstavlja širi prijedlog sadržaja od kojih Nastavnik (dramski pedagog) samostalno, prema svojoj stručnoj procjeni, odabire one koje će obrađivati ili koristiti u nastavi.</p> <p>Kazališne/izvedbene tradicije i prakse, njihove glavne značajke (oblici, žanrovi i sl.) te autori i djela:</p> <ul style="list-style-type: none"> - kazalište antike (žanrovi: <i>tragedija, komedija</i>; autori i djela: Eshil, <i>Okovani Prometej</i>; Sofoklo, <i>Antigona, Kralj Edip</i>; Euripid, <i>Medeja</i>; Aristofan, <i>Žene u narodnoj skupštini</i>; Plaut, <i>Hvalisavi vojnik, Škrtac</i>) - srednjovjekovno kazalište (žanrovi: <i>crkvena prikazanja, farse, moraliteti</i>; djela: <i>Muka svete Margarite; Advokat Pathelin; Everymen</i>; značajke: <i>anonimni autori, predstave na otvorenom</i>) - kazalište 16. i 17. stoljeća – renesansa i barok (žanrovi: <i>učena komedija, commedia dell' arte, opera, pastorala</i>; autori i djela: Ruzzante, <i>Mušica</i>; Shakespeare, <i>San Ivanjske noći, Romeo i Julija, Hamlet</i>; Držić, <i>Dundo Maroje, Skup, Tirena</i>; Calderon de la Barca, <i>Život je san</i>; Molière, <i>Tartuffe, Kaćiperke, Mizantrop</i>; značajke: <i>naglašeno autorstvo, zatvoreni kazališni prostori; dvorski i pučki oblici</i>) - kazalište 18. i 19. st. – prosvjetiteljstvo, romantizam, realizam (žanrovi: <i>građanska drama, komedija, melodrama, opera</i>; autori i djela: Schiller, <i>Razbojnici</i>; Büchner, <i>Dantonova smrt, Woyzeck</i>; Brezovački, <i>Matijaš grabancijaš dijak</i>; Gogolj, <i>Revizor</i>; Čehov, <i>Tri sestre, Galeb, komedije</i>; značajke: <i>kodificiranje dramskih/scenskih vrsta i žanrova, podjela na umjetničke i komercijalne oblike</i>) - kazališne avangarde 20. st. i postmoderno kazalište (žanrovi i vrste: <i>ekspresionistička drama, rusko avangardno kazalište, angažirano/političko kazalište, epski teatar, teatar apsurdna, hepening i performans, drama/kazalište za odgoj</i>; autori i djela: Krleža, <i>Kristofor Kolumbo, Kraljevo</i>; Brecht, <i>Majka Courage i njezina djeca, poučni komadi</i>; Majakovski, <i>Misterij Buffo, Hladan tuš</i>; Harms, <i>Drame</i>; Ionesco, <i>Čelava pjevačica i drugi komadi</i>; Beckett, <i>U očekivanju Godota</i>); značajke: <i>dramaturške, redateljske i inscenacijske</i> 		

inovacije; miješanje žanrova, stilova i umjetničkih izvedbenih područja; primjena drame/kazališta u svrhu odgoja i obrazovanja, osobnog i socijalnog razvoja, društvenog i kulturnog aktivizma i sl.)

- predstavljačke izvedbene prakse izvan okvira tradicionalno shvaćene kazališne umjetnosti (tradicijske predstavljačke prakse: *karnevali, svečanosti, ophodi, povorke, maske, folklorna glazba i ples*; kulturne i socijalne predstave i manifestacije: *povorke, proslave, prosvjedi; suvremena umjetnost performansa*)

- kazališne tradicije izvan europskog kulturnog kruga (*kathakali*, Indija; *no i kabuki*, Japan; *kineska opera*, Kina)

Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda:

Nastavnik (dramski pedagog) organizira nastavni proces i odabire sadržaje nastave u skladu s godišnjim izvedbenim nastavnim planom i programom te na temelju procjene individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini, kao i na temelju njihovih iskustava i postignuća ostvarenih u prethodnom dramskom radu.

Preporučuje se induktivni pristup učenju i poučavanju o kazališnim/izvedbenim praksama te o njihovim značajkama i funkcijama u obrađivanom kulturnopovijesnom razdoblju. Učenik ovladava obilježjima i funkcijama kazališnih/izvedbenih praksi pojedinog kulturnopovijesnog razdoblja radom na odabranim predlošcima i modelima dramske/scenske prakse svojstvenima tom razdoblju i pripadajućem (društvenom, kulturnom, povijesnom) kontekstu.

U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom materinskog jezika i književnosti, zatim drugih umjetničkih predmeta i područja te s predmetima i sadržajima društveno-humanističkog odgojno-obrazovnog područja.

Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog i sumativnog vrednovanja.

Preporučena literatura:

- Fischer-Lichte, Erika. 2010./2011. *Povijest drame: razdoblja identiteta u kazalištu od antike do danas 1-2*. Disput. Zagreb.

- Batušić, Nikola. 1978. *Povijest hrvatskoga kazališta*. Školska knjiga. Zagreb.

- Batušić, Nikola. 2019. *Povijest hrvatskoga kazališta*. Hrvatski centar ITI. <https://hciti.hr/nikola-batusic-povijest-hrvatskog-kazalista-2-izdanje>

- Crnojević-Carić, Dubravka. 2014. *O kazalištu i drami tijekom stoljeća 1-2*. Alfa. Zagreb.

- D'Amico, Silvio. 1972. *Povijest dramskog teatra*. Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb.

- Goldberg, Rose Lee. 2003. *Performans od futurizma do danas*. Test! - Teatar studentima; URK - Udruženje za razvoj kulture. Zagreb.

- Lehmann, Hans-Thies. 2004. *Postdramsko kazalište*. CDU Centar za dramsku umjetnost i TkH – Centar za teoriju i praksu izvođačkih umjetnosti. Zagreb, Beograd.

- Lukić, Darko. 2016. *Uvod u primijenjeno kazalište: čije je kazalište?* Zagreb. Leykam.

- Melchinger, Siegfried. 1989. *Povijest političkog kazališta*. Grafički zavod Hrvatske. Zagreb.

- Molinari, Cesare. 1982. *Istorija pozorišta*. "Vuk Karadžić". Beograd.

- Pavis, Patrice. 2004. *Pojmovnik teatra*. Antibarbarus. Zagreb.

- Šuvaković, Miško. 2005. *Pojmovnik suvremene umjetnosti*. Zagreb, Ghent, Horetzky, Vlees&Beton.

- *Poticanje kvalitete u dramskome stvaralaštvu. Zbornik radova. Bilješke sa simpozija*. 2018. 2. Znanstveno-umjetnički simpozij o dramskome odgoju. Ur. Gruić, Iva; Rimac Jurinović, Maša; Vukojević, Zrinka. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. http://dramskapedagogija.ufzg.hr/wp-content/uploads/2019/11/zbornikZbornikRadova_3101_small.pdf

C. Dramska kultura		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
<p>SŠ DO C.3. Učenik izražava i obrazlaže osobni doživljaj i mišljenje o djelima dramske/scenske umjetnosti te o procesima i rezultatima dramskoga rada u kojima sudjeluje.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usmeno, pismeno i izvedbeno izražava i obrazlaže doživljaj i mišljenje o djelima dramske/scenske umjetnosti - povezuje sadržaj i poruke djela sa svojim životnim i gledateljskim iskustvom - usmeno, pismeno i izvedbeno izražava i obrazlaže svoj doživljaj i mišljenje o procesima i rezultatima dramskoga rada u kojem sudjeluje - povezuje i obrazlaže doživljaj iz susreta s djelima dramske/scenske umjetnosti te doživljaj vlastita dramskog rada sa znanjima iz drugih odgojno-obrazovnih područja i predmeta te drugih područja kulture i života - oblikuje vlastiti ukus i sklonosti prema dramskom/scenskom stvaralaštvu i umjetnosti 	<p>formativno praćenje:</p> <ul style="list-style-type: none"> - izlaže doživljaj i mišljenje o djelima dramske/scenske umjetnosti koja je čitao, gledao - izlaže svoj doživljaj i mišljenje o procesima i rezultatima dramskoga rada u kojima sudjeluje
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Djela dramske/scenske umjetnosti: pisana dramska ili dramtizirana djela; kazališna predstava, igrani film, tv-serija, performans i drugi predstavljački izvedbeni oblici</p> <p>Procesi i rezultati dramskog rada u kojima učenik sudjeluje: pisanje dramtizacija i autorskih dramskih tekstova, prezentacije i izvedbe uradaka tijekom procesa individualnog i skupnog stvaralaštva i izražavanja, dramski zadaci i izvedbe u okviru integrirane nastave te školskih projekata, školske predstave, individualni i skupni scenski nastupi unutar i izvan škole</p> <p>Izbor sadržaja za ostvarivanje ovih ishoda usklađuje se s odabirom sadržaja za ostvarivanje ishoda u SŠ DO C.2.</p>		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Nastavnik (dramski pedagog) organizira nastavni proces i odabire sadržaje nastave u skladu s godišnjim izvedbenim nastavnim planom i programom te na temelju procjene individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini, kao i na temelju njihovih ishoda i postignuća ostvarenih u prethodnom dramskom radu.</p> <p>U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom materinskog jezika i književnosti, zatim drugih umjetničkih predmeta i područja te s predmetima i sadržajima društveno-humanističkog područja.</p> <p>Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog vrednovanja.</p>		

C. Dramska kultura		
Odgojno-obrazovni ishodi	Razrada ishoda	Odgojno-obrazovni ishodi na razini usvojenosti „dobar“ na kraju ciklusa
<p>SŠ DO C.4. Učenik kritički prosuđuje djela dramske/scenske umjetnosti te procese i rezultate dramskoga rada u kojima sudjeluje na temelju teorijsko-praktičkih znanja o dramskom mediju i njegovim funkcijama u različitim kontekstima.</p>	<ul style="list-style-type: none"> - usmeno i pismeno analizira i prosuđuje djela dramske/scenske umjetnosti i njihove sastavnice - usmeno i pismeno analizira i prosuđuje procese i rezultate dramskoga rada u kojem sudjeluje 	<ul style="list-style-type: none"> - prema smjernicama analizira i prosuđuje djela dramske/scenske umjetnosti i njihove sastavnice - prema smjernicama analizira i prosuđuje procese i rezultate dramskoga rada u kojem sudjeluje
<p>Sadržaji za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Djela dramske/scenske umjetnosti: pisana dramska ili dramaturgirana djela; kazališna predstava, igrani film, tv-serija, performans i drugi predstavljački izvedbeni oblici</p> <p>Sastavnice djela dramske/scenske umjetnosti koje se analiziraju u prosudbi:</p> <ul style="list-style-type: none"> - formalne (dramaturške, žanrovske, stilske) - sadržajne (radnja/priča i dramski svijet, likovi i njihovi odnosi, postupci i svjetonazori itd.) - izvedbene ((glumačko oblikovanje, dramaturško-redateljska rješenja, likovnost predstave itd.) - kontekstualne (A. socijalne/kulturne/povijesne/stilske/svjetonazorske značajke konteksta u kojem je djelo nastalo; B. značenja i poruke djela s obzirom na zbiljski i aktualni životni kontekst u kojem se izvodi) <p>Procesi i rezultati dramskog rada u kojima učenik sudjeluje: pisanje dramatizacija i autorskih dramskih tekstova, prezentacije i izvedbe uradaka tijekom procesa individualnog i skupnog stvaranja i izražavanja, dramski zadaci i izvedbe u okviru integrirane nastave te školskih projekata, školske predstave, individualni i skupni scenski nastupi unutar i izvan škole</p> <p>Izbor sadržaja za ostvarivanje ovih ishoda usklađuje se s odabirom sadržaja za ostvarivanje ishoda u SŠ DO C.2.</p>		
<p>Preporuke za ostvarivanje odgojno-obrazovnih ishoda: Nastavnik (dramski pedagog) organizira nastavni proces i odabire sadržaje nastave u skladu s godišnjim izvedbenim nastavnim planom i programom te na temelju procjene individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika u nastavnoj skupini, kao i na temelju njihovih ishoda i postignuća ostvarenih u prethodnom dramskom radu.</p> <p>Učenje i poučavanje teorijsko-praktičnih znanja o dramskom mediju i njegovim funkcijama u raznim kontekstima postiže se praktičnim radom na tekstnim predlošcima i na drugim izvedbenim modelima te gledanjem, čitanjem i upoznavanjem dramskih/scenskih djela i izvedbenih oblika svojstvenih kulturnopovijesnom razdoblju koje se obrađuje.</p>		

U ostvarivanju ovog ishoda nastava predmeta Dramski odgoj blisko se povezuje s nastavom materinskog jezika i književnosti, zatim drugih umjetničkih predmeta i područja te s predmetima i sadržajima društveno-humanističkog područja.

Nastavnik (dramski pedagog) vrednuje razinu usvojenosti ishoda tehnikama formativnog i sumativnog vrednovanja.

Preporučena literatura:

- Fischer-Lichte, Erika. 2010./2011. *Povijest drame: razdoblja identiteta u kazalištu od antike do danas 1-2*. Disput. Zagreb.
- Batušić, Nikola. 1978. *Povijest hrvatskoga kazališta*. Školska knjiga. Zagreb.
- Batušić, Nikola. 2019. *Povijest hrvatskoga kazališta*. Hrvatski centar ITI. <https://hciti.hr/nikola-batusic-povijest-hrvatskog-kazalista-2-izdanje/>
- Crnojević-Carić, Dubravka. 2014. *O kazalištu i drami tijekom stoljeća 1-2*. Alfa. Zagreb.
- D'Amico, Silvio. 1972. *Povijest dramskog teatra*. Nakladni zavod Matice hrvatske. Zagreb.
- Goldberg, Rose Lee. 2003. *Performans od futurizma do danas*. Test! - Teatar studentima; URK - Udruženje za razvoj kulture. Zagreb.
- Lehmann, Hans-Thies. 2004. *Postdramsko kazalište*. CDU Centar za dramsku umjetnost i TkH – Centar za teoriju i praksu izvođačkih umjetnosti. Zagreb, Beograd.
- Lukić, Darko. 2016. *Uvod u primijenjeno kazalište: čije je kazalište?* Zagreb. Leykam.
- Melchinger, Siegfried. 1989. *Povijest političkog kazališta*. Grafički zavod Hrvatske. Zagreb.
- Molinari, Cesare. 1982. *Istorija pozorišta*. "Vuk Karadžić". Beograd.
- Pavis, Patrice. 2004. *Pojmovnik teatra*. Antibarbarus. Zagreb.
- Šuvaković, Miško. 2005. *Pojmovnik suvremene umjetnosti*. Zagreb, Ghent, Horetzky, Vlees&Beton.
- *Poticanje kvalitete u dramskome stvaralaštvu. Zbornik radova. Bilješke sa simpozija*. 2018. 2. Znanstveno-umjetnički simpozij o dramskome odgoju. Ur. Gruić, Iva; Rimac Jurinović, Maša; Vukojević, Zrinka. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb. http://dramskapedagogija.ufzg.hr/wp-content/uploads/2019/11/zbornikZbornikRadova_3101_small.pdf

E. POVEZANOST S DRUGIM PREDMETIMA I MEĐUPREDMETNIM TEMAMA

Dramski odgoj blisko je povezan s drugim, naročito izvedbenim umjetničkim područjima i medijima, (glazbenim, plesnim, filmskim te likovnim i intermedijalnim). Metode oblikovanja u tim područjima primjenjuju se u dramskom odgojnom radu kao sastavnice dramsko-scenskoga stvaranja i izražavanja.

Kao dio jezično-komunikacijskog područja kurikuluma Dramski se odgoj usko povezuje s nastavom jezika (poglavito Hrvatskog) i književnosti, pridonoseći dramskopedagoškim metodama učinkovitom postizanju ishoda učenja u tim predmetima. Poseban značaj za Dramski odgoj ima povezanost, od antike do danas, dramske umjetnosti s književnošću. Uz dramsku književnost, kao važan dio dramske kulture i stvaralaštva, nastava Dramskoga odgoja vezuje neke od svojih glavnih ciljeva te iz nje crpi brojne sadržaje, izražajna sredstva i strukture svoga rada.

Dramski se odgoj s predmetima društveno-humanističkog područja povezuje ponajprije sadržajima koje obrađuje (iskustva života s drugima, međuljudski odnosi i ponašanja, životne vrijednosti i svjetonazori te identiteti, individualni i društveni) te dramskopedagoškim metodama za učinkovito postizanje ishoda u tim predmetima.

S područjem tjelesne i zdravstvene kulture Dramski se odgoj povezuje aktivnim oblicima dramskoga izražavanja (glasom, gestom, govorom tijela, kretanjem u prostoru, plesom i sl.), kojima se kod učenika razvija odgovoran odnos prema vlastitu tijelu, njegovu zdravlju i izražajnim mogućnostima te potiču sklonosti za zdrave životne aktivnosti i aktivne stilove života.

S matematičkim i prirodoslovnim područjem kurikulumata Dramski se odgoj učinkovito povezuje primjenom u nastavi tih predmeta dramskopedagoških metoda skupnoga i suradničkog rada (igre, vježbe, zorni prikazi, predstave i sl.) sa svrhom lakšeg razumijevanja i usvajanja apstraktnih matematičkih koncepata te procesa i odnosa u prirodi. Zauzvrat, metode logičkog i analitičkog mišljenja te uzročno-posljedično zaključivanje pridonose, u Dramskom odgoju, razvijanju simboličkog i kreativnog mišljenja učenika te njihova osviještenog kritičkog odnosa spram sadržaja i postignuća vlastita i tuđega rada.

S međupredmetnim temama kurikulumata, poglavito s onima kojima se razvijaju generičke kompetencije učenika, Dramski je odgoj povezan na više razina. Naročito veliku povezanost ostvaruje s međupredmetnom temom Osobni i socijalni razvoj, čiji brojni ciljevi i ishodi ujedno predstavljaju ciljeve i ishode nastave Dramskoga odgoja u domeni *dramsko izražavanje*. Uzvratno, kurikulum Osobnog i socijalnog razvoja u velikoj mjeri preporučuje dramskopedagoške metode za postizanje svojih ciljeva i ishoda.

Značajnu povezanost Dramski odgoj iskazuje i s kurikulumom Građanskog odgoja i obrazovanja s kojim dijeli zajedničke ciljeve (razvoj kritičkoga mišljenja; stjecanje komunikacijskih vještina za sudjelovanje u procesima aktivnog građanstva itd.) i metode (za postizanje očekivanih ishoda u kurikulumu GOO naročito se preporučuju metode iskustvenog učenja i dramskopedagoške metode i tehnike „igranje uloga“, „forum-kazalište“, „simulacija“, „procesna drama“).

Sličnu povezanost Dramski odgoj ostvaruje i s međupredmetnom temom Održivi razvoj, gdje se za postizanje očekivanih ishoda također preporučuju dramskopedagoške metode i tehnike („igranje uloga“, „Boalovo interaktivno kazalište“).

Dramski se odgoj s međupredmetnom temom Učiti kako učiti povezuje uporabom metoda suradničkog učenja kojima se potiče timsko planiranje rada, razvija odgovornost za zajedničko izvođenje nastavnih zadataka te za osviješteno kritičko vrednovanje vlastita i tuđeg rada.

S ciljevima i ishodima međupredmetne teme Poduzetništvo Dramski se odgoj povezuje poticanjem autorskog stvaralaštva učenika te samostalnog organiziranja i planiranja vlastita dramskog rada.

S međupredmetnom temom Uporaba informacijske i komunikacijske tehnologije Dramski se odgoj višestruko povezuje uporabom IK tehnologije za organizaciju i sudjelovanje u nastavnim zadacima; za praćenje, dokumentiranje i vrednovanje nastavnoga procesa i postignuća; za vježbanje i izvođenje javnog nastupa u digitalnom okružju; za istraživanje i prikupljanje podataka iz digitalnih izvora; za izvedbu nastavnih zadataka te autorskih ostvaraja u digitalnim medijima u cijelosti (film, animacija i sl.) ili u kombinaciji s njima (kazališna predstava, performans i sl.).

F. UČENJE I POUČAVANJE PREDMETA

ISKUSTVA UČENJA I POUČAVANJA

Kurikulum predmeta Dramski odgoj temelji se na načelima humanistički usmjerene pedagogije u čijem je žarištu, kao cilj i svrha, razvoj cjelovite ličnosti učenika i njegovih stvaralačkih potencijala te oblikovanje osobnog, društvenog i kulturnog identiteta učenika.

Na svim razinama i u svim ciklusima odgojno-obrazovnoga procesa ovim se kurikulumom podjednaka važnost pridaje formalnim, neformalnim te informalnim oblicima učenja, čijom se interakcijom i sinergijskim djelovanjem ostvaruju očekivanja i ishodi učenja u sve tri domene dramskoga odgoja.

U učenju i poučavanju dramskoga odgoja osnovu učeničkog rada čine aktivnosti dramskog izražavanja, stvaranja i izvođenja. Kao skupna aktivnost i podijeljeno iskustvo dramska aktivnost holistički integrira intelektualnu spoznaju, proživljene emocije i estetski doživljaj sudionika u cjelovito, skupno i individualno, iskustvo učenja, stvaranja te osobnog i skupnog razvoja. Aktivno i motivirano sudjelovanje učenika u dramskopedagoškim aktivnostima i procesima učenja i poučavanja pretpostavka su njihova uspješnog učenja i postizanja očekivanih ishoda.

Sukladno, temeljni način rada u dramskom odgoju predstavljaju dramskopedagoške metode skupnog i suradničkog rada, kao oblik aktivnog iskustvenog učenja i poučavanja. Individualni načini rada i učenja u pravilu se ostvaruju unutar i u interakciji s oblicima skupnoga dramskog rada u kojima se učenici, zajednički dijeleći izazove, napore te zadovoljstva ostvarenim postignućima i ishodima, uzajamno osnažuju i sazrijevaju kao skupina i kao osobe.

Raznovrsni oblici dramskog odgojnog rada (igre, vježbe i tehnike) prisutni u svim oblicima formalnog i neformalnog odgoja i obrazovanja, mogu se razvrstati u nekoliko okvirnih metoda, od kojih su u našem školskom sustavu, u nastavi te u izvannastavnim aktivnostima, najzastupljenije sljedeće⁷:

- skupno oblikovanje predstave, improvizacijom i vlastitim stvaranjem, te njezino izvođenje,
- priprema i izvedba predstave prema dramskom predlošku,
- procesna drama („drama za učenje“) kao oblik rada za potrebe nastave, bez obveze izvođenja za publiku,
- forum-kazalište kao oblik interaktivnog učenja u kojem učenici-gledatelji, suočeni s nekom problemskom situacijom, ulaženjem u uloge pokušavaju, kao likovi, riješiti prikazani problem,
- „ogrtač stručnjaka“ – metoda kojom učenici, u ulozi stručnjaka za neko područje, istražuju neki odgojno-obrazovni sadržaj,
- govorna javna izvedba (monolog, individualno i skupno recitiranje, pripovijedanje, govornički nastup te drugi govorni žanrovi),
- dramskopedagoške igre i vježbe kao važni stimulativni postupci u oblicima skupnog i suradničkog rada.

---

⁷ Vidi više: Grujić, Iva; Vignjević, Jelena; Rimac Jurinović, Maša. 2018. *Kazališna/dramska umjetnost u odgojno-obrazovnom procesu: prijedlog klasifikacije i pojmovnika. Višejezičnost i višekulturalnost kao izazov u obrazovanju danas i sutra*. Ur. Petravić, Ana; Golub Šenjuga, Ana. Učiteljski fakultet Sveučilišta u Zagrebu. Zagreb.

Dramskopedagoške metode kombiniraju se s drugim pedagoškim metodama i pristupima neophodnima u nastavi Dramskog odgoja.

Kao sustav otvorenog tipa, kurikulum Dramskoga odgoja pri planiranju, organizaciji, provedbi te vrednovanju učenja i poučavanja na svim razinama i u svim ciklusima uvažava načelo primjerenosti sadržaja i metoda rada dobi, iskustvu, sposobnostima i interesima učenika. Posebnu važnost u dramskom odgoju imaju oblici vlastita rada učenika kojima se osnažuje njihova spremnost za oblikovanje i javno komuniciranje vlastitih ideja i stavova te razvija stvaralačka samostalnost i potiče odgovornost za vlastito učenje i postignuća.

FUNKCIJA NASTAVNIKA (DRAMSKOG PEDAGOGA)

Nastavu predmeta Dramski odgoj izvode nastavnici (u pravilu Hrvatskoga jezika, ali i drugih predmeta) i školski stručni suradnici koji su stekli redovnu ili dodatnu edukaciju za dramski odgojni rad kao i oni koji imaju višegodišnju praksu vođenja dramskoga rada s potvrđenim odgojno-obrazovnim rezultatima.

Redovna edukacija za dramski odgojni rad podrazumijeva naobrazbu stečenu u okviru dramskopedagoških kolegija tijekom redovna studija za učiteljska i edukatorska zanimanja (primjerice, na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu ili na Filozofskom fakultetu Sveučilišta u Splitu), zatim naobrazbu ostvarenu u okviru studija dramske/kazališne pedagogije⁸ (primjerice, na Poslijediplomskom specijalističkom studiju dramske pedagogije na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu) ili tijekom studija dramske/kazališne umjetnosti te teatrologije.

Dodatna dramskopedagoška naobrazba može se steći samoedukacijom, putem raznih neformalnih oblika naobrazbe unutar i izvan školskog sustava (radionice, seminari, tečajevi, stručni skupovi i sl.), koje pružaju stručne dramskopedagoške i kazališne organizacije i ustanove.

U slučajevima kada se za nastavnika predmeta Dramski odgoj natječe više osoba, preporučuje se dati prednost kandidatu s višim stručnim kvalifikacijama.⁹

Voditelj dramskog odgojnog rada – nastavnik-dramski pedagog – organizira, oblikuje i izvodi nastavu Dramskoga odgoja usklađujući je, radi postizanja utvrđenih ishoda, s odgojno-obrazovnim mogućnostima i potrebama učeničke skupine s kojom radi. Na temelju procjene iskustava, sposobnosti i interesa članova učeničke skupine nastavnik-dramski pedagog izrađuje godišnji izvedbeni kurikulum predmeta Dramski odgoj, u kojem određuje odgojno-obrazovne prioritete u

---

⁸ U europskim zemljama njemačkoga jezika dramska se pedagogija naziva kazališnom pedagogijom (Theaterpädagogik).

⁹ Diplomirani studenti Poslijediplomskog specijalističkog studija dramske pedagogije na Učiteljskom fakultetu Sveučilišta u Zagrebu stječu akademski naziv *sveučilišni specijalist obrazovnih znanosti (univ. spec.): dramski pedagog*, što je trenutno najviša stručna kvalifikacija u području redovne dramskopedagoške naobrazbe u RH. U području dodatne naobrazbe Hrvatski centar za dramski odgoj, uvidom u sadržaje i broj pohađanih edukacija te na osnovu Pravilnika o dodjeli stručnih zvanja, svojim članovima dodjeljuje stručna zvanja *dramski pripravnik, dramski voditelj, dramski pedagog i dramski pedagog-mentor*. Premda nisu akademska, ova zvanja predstavljaju priznanje individualnih nastojanja i stručnog napredovanja svih onih koji se samoobrazuju putem neformalnih oblika dramskopedagoške naobrazbe i svakodnevnom praksom unapređuju svoj dramskopedagoški rad.

toj godini učenja: ciljeve i ishode učenja i poučavanja te nastavne sadržaje i metode kojima će ih ostvariti.

Kvaliteta nastave Dramskoga odgoja nadasve ovisi o nastavniku-dramskom pedagogu i njegovoj kompetentnosti za vođenje dramskog odgojnog rada. Kompetentan nastavnik-dramski pedagog prije svega je educiran za dramskopedagoški posao, što znači da

- posjeduje svijest i uvid o odgojno-obrazovnom potencijalu dramskoga medija, dramske umjetnosti te dramskoga odgoja kao oblika iskustvenog učenja, kao i svijest o stvaralačkim, estetskim te kulturnim vrijednostima i učincima dramskog odgojnog rada,
- poznaje i učinkovito upotrebljava metode stvaralačkog i odgojnog dramskog rada za vođenje nastave te za oblikovanje dramskih/scenskih produkata (predstava, igrokaza, scenskih nastupa i sl.),
- metodički osmišljava i razrađuje, u dijelovima i cjelini, nastavni proces i prilagođava ga potrebama, interesima i mogućnostima nastavne skupine,
- povezuje ciljeve, očekivanja i ishode svog dramskopedagoškog rada sa sadržajima, vrijednostima i izazovima šireg životnog konteksta u kojemu učenici odrastaju,
- zajedno s učenicima analizira i kritički vrednuje rezultate rada i učenička postignuća u različitim etapama nastavnog procesa,
- zajedno s učenicima analizira i kritički vrednuje djela dramske i scenske umjetnosti s kojima se susreću ili ih obrađuju u nastavi,
- prepoznaje i potiče autentičnost u dramskom izražavanju i stvaralaštvu učenika,
- prepoznaje i potiče dramsku darovitost učenika,
- uvažava načelo inkluzivnosti dramskog odgojnog rada te način rada i komunikaciju s učenicima po potrebi prilagođava učenicima s teškoćama, kao što su primjerice razni oblici invalidnosti
- neprekidno se dodatno obrazuje.

Uporabom aktivnih metoda skupnog i suradničkog rada kompetentan dramski pedagog osigurava uključenost i sudjelovanje svih učenika u nastavnim aktivnostima; poticajnim igrama i vježbama gradi pozitivno ozračje za zajedničko stvaranje i izražavanje; razvija uzajamno povjerenje, stvaralačku suradnju te poštivanje razlika među učenicima; vodi računa o osobnim značajkama svakog učenika te u skladu s time, unutar oblika zajedničkoga rada, individualizira nastavne zadatke i prilagođava ih učenicovim mogućnostima i interesima; povratnim informacijama te raspravom s učenicima osvježuje ciljeve, provedbu i rezultate učenja u svim odsječcima nastavnoga procesa.

OKRUŽJE

Za učinkovito poučavanje i učenje dramskoga odgoja, bez obzira izvodi li se kao predmetna nastava ili izvannastavna aktivnost (rad dramske/scenske družine), poželjno je osigurati odgovarajuće prostorne i tehničke uvjete, a to su:

- učionica ili kabinet u kojem je moguća prilagodba prostora prema potrebama nastave koja se pretežito odvija oblicima skupnoga rada u prostoru (igre, vježbe, improvizacije, oblikovanje prizora i sl.)
- izvedbeni prostor u školi (aula, pozornica, dvorana za TZO i sl.) u kojem je moguće javno izvođenje scenskih uradaka i ostvaraja učenika
- tehnička oprema za provedbu nastave te pripremu i izvođenje dramskih/scenskih uradaka i ostvaraja:
  - akustička oprema za snimanje i reprodukciju zvuka (za uporabu glazbe i zvuka u nastavi i javnim izvedbama; za snimanje i reprodukciju govornih izvedaba u nastavi i na javnom nastupu)
  - video/digitalna oprema: kamera, projektor (za bilježenje i procjenu učeničkih aktivnosti tijekom nastavnog procesa; za dokumentiranje nastave i nastupa; za oblikovanje nastavnih zadataka te autorskih ostvaraja u video/digitalnom mediju; za oblikovanje vizualne/intermedijske dimenzije predstave ili prezentacije i sl.)
  - jednostavna rasvjetna oprema, fiksna i prenosiva (za kvalitetno estetsko oblikovanje predstave i scenskoga nastupa).

Ukoliko škola ne raspolaže svim navedenim uvjetima, primjerice tehničkom opremom, nastava Dramskog odgoja može se prilagoditi mogućnostima škole.

ODREĐENO VRIJEME I ORGANIZACIJA ODGOJNO-OBRAZOVNOG PROCESA

U srednjim školama Dramski odgoj može biti organiziran kao izborni ili fakultativni predmet te kao modularna nastava s posebnom odgojno-obrazovnom namjenom (u svrhu prevencije nasilja ili ovisnosti, suzbijanja predrasuda, stjecanja posebnih socijalnih vještina [govorna kultura], razvijanja ekološke svijesti i odgovornosti, upoznavanja zdravih stilova života i sl.). Modularna nastava Dramskoga odgoja može se organizirati i za prošireno/produbljeno učenje i poučavanje onih međupredmetnih tema koje u svojim kurikulumima preporučuju dramskopedagoške metode kao učinkovite alate za postizanje očekivanih ishoda u svom

Određenja i razrada ishoda učenja predmeta Dramski odgoj na svršetku srednje škole (4. i 5.ciklus) te nastavni sadržaji i preporuke predloženi u ovom kurikulumu namijenjeni su daljnjoj razradi putem izvedbenih godišnjih kurikuluma čija godišnja satnica iznosi 70 sati nastave (64 sata nastave u završnim razredima). Satnica se može razlikovati prema vrsti škole u kojoj se održava (gimnazije, strukovne trogodišnje/četverogodišnje škole, umjetničke škole).

Osnovna vremenska jedinica u nastavi Dramskoga odgoja je dvosat (90 minuta), čime se omogućuje radionički, skupni i suradnički način rada neophodan u dramskom stvaranju i izražavanju.

Nastavnik (dramski pedagog) samostalno planira sate obrade novoga gradiva, uvježbavanja, ponavljanja, usustavljivanja i provjere realizacije ishoda te napretka učenika. Broj sati nastave potrebnih za ostvarivanje ishoda u pojedinim domenama raspoređuje se prema načelu unutarpredmetne korelacije i integracije, tj. tijekom jednoga nastavnog sata poučavaju se i uče sadržaji svih triju predmetnih domena.

GRUPIRANJE UČENIKA

Skupni i suradnički način rada jedno je od temeljnih obilježja suvremenog dramskog odgoja.¹⁰ Stoga se okvirni ciljevi, zadaće i metode nastave predmeta Dramski odgoj planiraju za cijelu nastavnu skupinu učenika s namjenom da pridonese razvoju i rastu kolektiva koji zajednički uči i stvara.

Tijekom provedbe izvedbenog godišnjeg kurikulumu, pak, Nastavnik (dramski pedagog) fleksibilno grupira učenike prema potrebama nastavnog procesa i u skladu s procjenom individualnih i skupnih interesa i potencijala učenika te na temelju njihovih iskustava i postignuća ostvarenih u prethodnom dramskom radu. Pored obuhvatnih zadaća za cijelu skupinu, poput pripreme i izvođenja predstave, učenike raspodjeljuje u manje skupine i parove ili im zadaje individualne zadatke specificirajući i prilagođavajući radne zadaće potrebama i mogućnostima svakog učenika.

Uvažavajući načelo inkluzivnosti u dramskom odgojnom radu, učenici s posebnim potrebama, tj. daroviti učenici i učenici s teškoćama, ne izdvajaju se u posebne skupine niti se za njih oblikuju posebni kurikulumi. Unutar nastavnog procesa u kojem sudjeluje cijela skupina, darovitost učenika potiče se i razvija dodatnim individualiziranim i specificiranim zadacima, prije svega kroz oblike autorskog stvaralačkog izričaja. Za učenike s teškoćama, kao što su primjerice razni oblici invalidnosti (oštećenje sluha, vida, fizička oštećenja i druge skupine teškoća) Nastavnik (dramski pedagog) oblikuje posebne zadatke te po potrebi prilagođuje način rada i vrednovanja te komunikaciju s učenicima.

Učenici se mogu i samoinicijativno povezivati u manje skupine radi realizacije vlastitih autorskih projekata. Svi pak uradci i ostvaraji realizirani skupno, individualno, u parovima ili u manjim skupinama dijele se, analiziraju i vrednuju sa svim članovima nastavne grupe i postaju dijelom zajedničkog iskustva.

G. VREDNOVANJE U PREDMETU DRAMSKI ODGOJ

Elementi vrednovanja u nastavnom predmetu Dramski odgoj su:

- a. dramsko izražavanje
- b. dramsko stvaralaštvo
- c. dramska kultura.

Pravilnik o načinima, postupcima i elementima vrednovanja učenika u osnovnoj i srednjoj školi (2019) vrednovanje definira kao „sustavno prikupljanje podataka o procesu učenja i postignutoj razini ostvarenosti odgojno-obrazovnih ishoda, kompetencijama, znanjima, vještinama, sposobnostima, samostalnosti i odgovornosti prema radu, u skladu s unaprijed definiranim i prihvaćenim metodama i elementima.”

---

¹⁰ „(D)rama je skupna aktivnost, podijeljeno iskustvo. Najprije za skupinu koja u drami aktivno sudjeluje, koja ju pravi, a zatim za javnost, za publiku. (...) Dijeleći kroz zajednički stvaralački rad probleme, napore te zadovoljstva zbog postignutih učinaka članovi skupine se uzajamno osnažuju stvarajući tako pretpostavke za sljedeći korak, a to je drama kao javni čin, predstava, kazalište. Usvajanjem različitih postupaka predstavljanja i pripovijedanja, noseći sebe i svoje iskustvo u predstavu, sudionici stvaraju društveno relevantan oblik kojim aktivno sudjeluju u kulturi, stvaraju je i, što je najvažnije, žive je.“ (Krušić, Vlado. 2006. *Što sve može drama?* U: Dramski odgoj 12-13 : 23-25. http://www.hcdo.hr/wp-content/uploads/2019/01/Dramski-odgoj-12_13.pdf)

Tri su osnovna tipa vrednovanja: dijagnostičko, formativno i sumativno.

Prema Okviru za *vrednovanje procesa i ishoda učenja* u osnovnoškolskome i srednjoškolskome odgoju i obrazovanju temeljni pristupi vrednovanja su: vrednovanje za učenje, vrednovanje kao učenje i vrednovanje naučenog.

Formativni pristupi vrednovanja usmjereni su na poticanje učeničkih postignuća, na uvid o razini usvojenosti ishoda, na planiranje budućega učenja i poučavanja. „Za razliku od vrednovanja naučenoga, ti pristupi ne rezultiraju ocjenama, već povratnim informacijama i razmjenom iskustava o procesima učenja i usvojenosti znanja, vještina i stavova u odnosu na očekivane odgojno-obrazovne ishode.“ (MZO, 2017:13)

Svrha je vrednovanja poticanje i motiviranje učenika te planiranje i unapređivanje učenja i poučavanja.

Sastavnice vrednovanja obuhvaćaju stečena znanja o dramskoj kulturi, izražavanju i stvaralaštvu te njihovu primjenu u dramskom radu. Procjenjuje se i prati usvojenost odgojno-obrazovnih ishoda na kraju određene aktivnosti, teme ili nastavnog područja. Vrednovanje tijekom nastavnog procesa vrši se opisno i brojčano. Iznimna postignuća učenika mogu se dodatno opisno istaknuti.

Načini vrednovanja: praćenje učenikova napretka u svim domenama, usmena i pismena analiza, usmeno i pismeno samovrednovanje i vršnjačko vrednovanje (prate se i vrednuju skupni i samostalni radovi i projekti).

Tijekom samog poučavanja i provjere ostvarenosti ishoda predmeta Dramski odgoj prednost se daje formativnom tipu vrednovanja, odnosno vrednovanju za učenje i vrednovanju kao učenje.

Prate se i vrednuju aktivnosti i postignuća učenika u sve tri domene:

U domeni dramsko izražavanje vrednuje se usvojenost i primjena oblika dramskoga rada za potrebe osobnog rasta i socijalnog razvoja, za razvoj komunikacijskih i jezičnih sposobnost te za stjecanje vještina javnog nastupanja i izvođenja.

U domeni dramsko stvaralaštvo prati se i vrednuje primjena konvencija i kodova dramskog stvaranja i izvođenja te razvoj osobnih stvaralačkih i izvedbenih potencijala.

U domeni dramska kultura vrednuje se poznavanje dramskoga medija, njegovih obilježja i funkcija u raznim kontekstima i kulturnim tradicijama, kritička prosudba djela dramske/scenske umjetnosti te procesa i rezultata dramskoga rada u kojima sudjeluje.

Nastavnik (dramski pedagog) autonoman je u odabiru metoda formativnog vrednovanja.

U pisanim provjerama polazišta su učenikovo stvaralaštvo, tj. (su)kreiranje i izvođenje vlastitih i skupnih uradaka i ostvaraja te susret s djelima dramske/scenske umjetnosti, a prednost se daje zadacima otvorenog tipa.

Zaključna ocjena izriče se na kraju nastavne godine, riječju i brojkom: nedovoljan (1), dovoljan (2), dobar (3), vrlo dobar (4), odličan (5). Zaključna ocjena nije aritmetička sredina već uključuje sve oblike učenikova praćenja kao pokazatelje njegova napretka.